

3. Едророва В. Н. Регулирование и учет операций с векселями / В. Н. Едророва, Е. А. Мизиковский. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 126 с.
4. Зомчак Л.М. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Моделювання динамічних характеристик фінансових активів в умовах стохастичного середовища. – Львів, 2007.
5. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 № 2664-III. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.
6. Шарп У. Инвестиции / У. Шарп, Г. Александер; Пер. с англ. – М.: ИНФРА - М, 1997.-1024 с.

Корнеева Т.І.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ПРИРОДООХОРОННУ ДІЯЛЬНІСТЬ ЗА ЦЕНТРАМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НА ВУГЛЕВИДОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

В сучасних умовах комерціалізації тенденції зміни екологічної ситуації в цілому визначаються промисловим виробництвом. Продовження виробництва та споживання прискореними методами призводить до подальшої екологічної кризи у цілому світі. Основна причина твердої реальності полягає в низькій ефективності природоохоронного управління промисловими підприємствами.

Донецька і Луганська області є регіонами де сконцентрована гірничодобувна промисловість. В Донецькій області на державному балансі знаходиться в експлуатації близько 355 родовищ.

Діяльність вугільних шахт направлена на видобуток підземним способом такої корисної копалини, як вугілля, що обумовлює підвищений негативний вплив на довкілля. Вже при будівництві та розкритті шахтного поля змінюється рельєф місцевості, ландшафт, рослинний і тваринний світ. Це означає, що екологічна проблема виникає одразу при створенні нового підприємства.

Вельми вагоме місце займають питання підвищення ефективності управління вуглевидобувними підприємствами і шахтами. Глибоке розуміння організаційної структури грає немаловажну роль. Слід пом'ятати, що для повноцінного управління необхідно постійно вдосконалювати організаційні, службові та функціональні взаємовідносини.

Основними факторами, що впливають на побудову організаційної структури управління підприємствами вугільної промисловості, є специфічні особливості даної галузі, форма організації управління, рівень автоматизації та ін.

У вугільній промисловості, де виробнича собівартість однієї тонни продукції визначається діленням витрат на кількість вугілля, виданого на поверхню, застосовується котловий (простий) метод обліку витрат. Облік витрат в цілому по вугільній шахті та підприємству вугільної промисловості, впливає на зменшення контрольних функцій. Оскільки, не контролюється належним чином діяльність кожного структурного підрозділу шахти.

Внаслідок виникнення цих систем і методів бухгалтерський облік був орієнтованим не тільки на потреби калькулювання вугільної продукції для складання офіційної звітності, а й на прийняття оперативних управлінських рішень.

Необхідність пошуку нових концептуальних підходів до вирішення проблем, пов'язаних з природоохоронною діяльністю вітчизняних підприємств вугільної промисловості, стає усе більш очевидною. Основним з таких шляхів визнаний раціонально організований облік витрат на природоохоронну діяльність, що є базовою домінантою сталого розвитку.

Вперше концепцію центрів відповідальності сформулював Джон Хіггінс, що набула розповсюдження у 50-х роках ХХ століття [1, с. 340]. На важливості централізації наголошували відомі науковці Паркінсон С. та Рустамджі М.. Організація обліку витрат за центрами відповідальності не є новою. У 1952 році Джон Хіггінс вперше сформулював концепцію центрів відповідальності та обліку [1, с. 340]. Облік за центрами відповідальності – концепція, спрямована на наукову організацію поведінки адміністраторів. Його мета не стільки контроль, скільки допомога адміністраторам в організації самоконтролю, оскільки передбачається, що жодна людина не стане порушувати вигідні для неї цілі та критерії.

Розвиваючи принципи відповідальності, Спенсер А. Тукер в 1962 році створює так званий "метод тариф-година-машина", сутність якого зводиться до того, що за кожним центром відповідальності закріплюють машину і заздалегідь визначають планову собівартість однієї години її роботи [1, с. 349]. Якщо відомий час роботи кожної машини і вартість машино-години, то легко встановити прямі витрати, до яких потім додають амортизацію.

Органічним розвитком "стандарт-кост" і методів обліку за центрами відповідальності стала поява методу "SIT" - "System - in time" (вчасно), який був описаний такими авторами, як Р.Д. Мак-Ілхаттан, Р.А. Хауелл та С.Р. Соусі. На відміну від традиційних аналітичних прийомів аналізу, пов'язаних з коефіцієнтом використання робочого часу, устаткування, продуктивності праці, тут в основу покладені відсотки відхилень від графіка робіт і стандартів (норм).

Облік за центрами відповідальності та місцям формування витрат передбачає система «ресиблцентр» [3, с. 103].

Згідно з проведеним дослідженням для закріплення відповідальності за менеджерами різних рівнів, необхідно вирішити питання класифікації витрат на природоохоронну діяльність та деталізації місць їх виникнення. В даному контексті виникає питання розповсюдження нового принципу обліку витрат на охорону навколишнього природного середовища, що визиває необхідність чіткішого визначення понять: «місце виникнення витрат на природоохоронну діяльність»; «центр витрат на природоохоронну діяльність»; «центр відповідальності».

Вітчизняні і закордонні вчені приділили цьому питанню значну увагу, але на сьогоднішній день трактування вищеперелічених понять залишається дискусійним напрямком.

В економічній літературі можна виділити різні погляди на вирішення даного питання, що поділено на три блоки:

- перший блок містить погляди вчених, які між поняттями «центр відповідальності» і «центр витрат» ставлять знак рівняння, але припускають їх збіг [4, с. 38];

- другий блок – місця виникнення витрат вважають більш широким поняттям, ніж центри витрат [2, с. 163];

- третій блок – підтримують ієрархію розглянутих понять (знизу-вверх): «місця виникнення витрат – центри витрат – центри відповідальності» [6, с. 255; 7, с. 330-336].

Дозволимо собі не погодитися з думкою компетентних авторів першого і другого блоків, оскільки поняття, що досліджуються, нераціонально розглядати як синоніми. Оскільки центром відповідальності є структурний підрозділ підприємства, що містить центр витрат (бригади, дільниці, служби) як один з його різновидів (центр доходу, центр прибутку, центр інвестицій). Наприклад, котельня є центром витрат, в якому створюється декілька місць виникнення витрат на природоохоронну діяльність за видами виробничого устаткування, але керівництво залишається незмінним.

Крім того, створення центрів витрат є засобом їх деталізації та локалізації за місцями виникнення з метою посилення контрольних функцій й достовірного калькулювання собівартості продукції.

Вважаємо раціональним, підхід науковців третього блоку стосовно пірамідальної структури:

а) нижній рівень ієрархічної системи належить місцям виникнення витрат (наприклад, робочі місця);

б) середній рівень ієрархії займають центри витрат (центри технологічних витрат і центри дискреційних витрат);

в) вершиною ієрархічної піраміди є центри відповідальності.

Таким чином, центри відповідальності, центри витрат і місця їх виникнення є різними поняттями. У багатьох випадках центри витрат є більш дрібними підрозділами стосовно центрів відповідальності.

В результаті проаналізованої вітчизняної і зарубіжної літератури, а також проведеного особистого дослідження на вугільних шахтах Донецької та Луганської областей визначено, що даному питанню не приділяється належна увага.

Подальшої розробки потребує удосконалення організації обліку витрат на природоохоронну діяльність за центрами відповідальності на вуглевидобувних підприємствах і шахтах, головною метою якого, передусім, є посилення функції самоконтролю.

Література

1. Атамас П.Й. Управлінський облік: Навчальний посібник. – Д. – К. Центр навчальної літератури, 2006. – 440 с.
2. Ивашкевич В.Б. Бухгалтерский учёт в условиях совершенствования хозяйственного механизма. – М.: Финансы и статистика, 1982. – 175с.
3. Нападівська Л.В. Управлінський облік: [монографія]. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000. – 450 с.
4. Стуков С.А. Система производственного учета и контроля. – М.: Финансы и статистика, 1988. – 223 с.
5. Рассулова Н.В. Ефективність застосування методів обліку витрат на підприємствах вугільної промисловості / Т.І. Корнєєва, Н.В. Рассулова // Торівля і ринок України: темат. зб. наук. пр. Вип. 30, т.2/ Голов. ред. О.О. Шубін. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2010. – 540с. – С. 428-435
6. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства: Навч. посібник. – К.: ЦУЛ, 2002. – 656 с.
7. Ягмур К.А. Організація обліку витрат на виробництво за центрами відповідальності в будівельних підприємствах // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблему розвитку: зб. наук. пр. – Львів: Національний університет "Львівська політехніка", 2007. – С. 330-336.

Овсюк Н.В.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА РЕГУЛЮВАННЯ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

В сучасних умовах господарювання поступово продовжуються державні реформи економіки та соціальної сфери. Криза змушує проводити прискорений темп модернізації країни. В теперішній складний час, коли в світовій економіці зростає чергова хвиля кризи, Україні необхідно швидко реформувати власну економіку з метою зустрічі нового етапу зниження виробництва достатньо підготовленою. Зазначене підкреслено на Міжнародному форумі «Україна: Проект розвитку», який відбувся 23 жовтня 2012 р. в Києві. Цей форум зібрав вітчизняних економістів та іноземних експертів з метою обговорення обраних шляхів реформування та засобів за допомогою яких можливо цього досягти. Були визначені глобальні завдання:

- побудова економіки інноваційного типу;
- формування соціально справедливого суспільства.

Зростання економіки, заплановане урядом, стане основою підвищення соціальних стандартів. Тільки інноваційна економіка забезпечить зростання рівня заробітної плати, соціальних стандартів, умов досягнення максимальної зайнятості та подолання бідності.

Тому раціональне використання трудових ресурсів підприємств та організацій, високий рівень продуктивності праці та відповідна система її оплати забезпечить збільшення обсягів продукції та підвищення ефективності всього ви-